

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

Інна Чугуєва,

к. психол. н., доцент кафедри психології

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Вікторія Німченко,

студентка Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІОНАЛА

Актуальність теми. Сучасна епоха має дуже суперечливі тенденції розвитку. Ще у 1934 р. М. Бердяєв висловив думку: «Головна космічна сила, яка зараз діє і перероджує обличчя землі й людини, дегуманізує і знеособлює її є ... техніка ... Наша епоха стоїть перш за все під прапором техніки і може бути названою технічною епохою» [1]. Роком пізніше В. Вернадський висунув таку ідею щодо сучасної епохи: «Нове проявлення живої речовини зросло в нашу епоху, сила цивілізованого людства, по новому і надзвичайно інтенсивно змінює всю планету, яка починає нову психозойську еру» [1]. Також і англійський океанограф Дж. Меррей відмітив: «Можна всю планету розглядати як одягнуту покривом живої речовини ... В рамках біосфери у людини народилася сфера розуму та розуміння, і людина намагається тлумачити й пояснювати космос; ми можемо дати цьому назву психосфери» [1]. Заради справедливості треба відмітити, що першим запропонував виділити психозойську еру американський геолог і біолог Ж. Леконт ще наприкінці XIX ст. Парадоксальним образом ідеаліст М. Бердяєв проголошував вирішальну роль техніки і перетворення земної природи, а натураліст, який визнана примат матерії над свідомістю, В. Вернадський віддавав перевагу людському розуму.

Таким чином визначились дві протилежні позиції. Хто ж правий? В яку еру ми живемо: психозойську чи технозойську? Це питання має не тільки теоретичний аспект, воно відбивається в усіх конкретних і практичних аспектах

буття сучасної людини. Не виключенням є й аспект сучасної освіти. Яким повинен бути сучасний фахівець, вузько спрямованим в межах певних соціальних і технічних систем, де людина стає функцією, ланкою в процесі професійної діяльності, спрямованою на певний локальний, індивідуальний чи корпоративний результат. Або сучасний фахівець повинен бути особистістю, яка виходить за межі вузьких професійних компетенцій, в своїй діяльності не просто успішно виконує функції чи розпорядження, а й уособлює в собі принципи індивідуальної відповідальності за наслідки своєї діяльності.

Мета дослідження. Розглянути сучасні тенденції у підготовці фахівців, які зумовлені реаліями науково-технічного прогресу і ускладненням соціальних процесів сучасного українського суспільства.

Результати дослідження. В умовах постійного технічного і соціального ускладнення реальності професійна підготовка сучасного фахівця набуває нових смислів. Так інновації стають звичайною повсякденністю і зростаючі соціально-технічні зміни відчують на собі люди одного покоління [3]. Це відображується не тільки у прагненні отримати нові технічні продукти, нові знання, оновлювати предмети навколишнього середовища, а й у стремлінні певним чином відірватися від минулого, оновити форми організації діяльності, ділові стосунки і форми праці. Але інновації мають як позитивні, так і негативні наслідки, тому результати інноваційних процесів і форм мають невизначений характер і виступають в якості певних ризиків. Тому й однією з головних компетенцій сучасного фахівця є вміння приймати відповідальні рішення в умовах невизначеності, вміння оцінювати ризики [2].

Дослідження професійної Я-концепції ефективних фахівців за допомогою методу анкетування та методу експертного аналізу дозволило визначити повідні позиції професійної Я-концепції професіонала, сформованість яких у процесі підготовки зумовлює ефективність подальшого професійного зростання. Перша позиція «Я сам», мої рішення, дії; друга позиція – «Я інших людей», на яких спрямовані мої рішення і дії; третя позиція – «Я-спостерігач», який виступає нібито відокремлено від системи, але він постійно аналізує результати процесу

діяльності і робить оцінку на основі деонтологічних, аксіологічних, індивідуально-психологічних, функціональних, соціально-економічних та інших критеріїв, які знайшли відбиття у професійній Я-концепції фахівця.

Таким чином, підготовка повинна зосередитись на елементах, які відображують конкретне уявлення про обрану професію і формують свідому професійну Я-концепцію майбутнього фахівця.

Формування системи уявлень про обрану професію:

- «Я знаю, яку соціально-економічну значущість має обрана мною професія»;
- «Я уявляю, в яких галузях суспільної праці можу реалізуватись»;
- «Я уявляю, які функції і задачі повинен вирішувати спеціаліст»;
- «Я уявляю, в яких умовах працюють спеціалісти, в залежності від особливостей організації»;
- «Я уявляю, які вимоги пред'являються спеціалістові»;
- «Я знаю, які психологічні особливості має обрана мною професія»
- «Я знаю, які можливості відкриває переді мною моя майбутня професія і чого я прагну досягти»
- «Я уявляю, з якими проблемами може стикатися спеціаліст»;

Формування уявлень себе в обраній професії :

- «Я знаю, де я хочу професійно реалізуватись»;
- «Я знаю, які індивідуально-особистісні властивості складають мій професійний потенціал»;
- «Я усвідомлюю себе представником обраної професії»;

Формування установки на професійний розвиток:

- «Я уявляю, які професійно важливі якості потрібні, щоб бути успішним спеціалістом»;
- «Я знаю, які професійно значущі здібності та якості мені потрібно розвивати».

Висновки. Професійна підготовка сучасного професіонала виступає чинником як індивідуального так і суспільного розвитку. Її результати репрезентують у рефлексивній формі той діапазон можливостей, які людина

здатна реалізувати і реалізує в процесі власної професійної діяльності та життєтворчості. Підготовка сучасного фахівця спрямована на процес самореалізації людини, який з одного боку, відповідає особистим уявленням людини, а з іншого, – запитам суспільства щодо продуктивного її самоздійснення. В сучасних умовах підготовка фахівця стає все більше проблемно-орієнтованою, зумовленою невизначеністю і ризиками, які складають реальність сучасного професійного простору.

Список використаних джерел:

1. Баландин Р. К. Ноосфера и техносфера / Р. К. Баландин // Вопросы философии № 6, – 2005. С. 107–117.
2. Бек У. Общество риска: на пути к другому модерну / У. Бек / [пер. с нем. В. Сидельника, Н. Федоровой]. – М : Прогресс-Традиция, 2000. – С. 383.
3. Белл Д. Третья технологическая революция и ее возможные социально-экономические последствия / Д. Белл. – М. : Прогресс, 1990. – 336 с.
4. Глузман Н. А. Порівняльний аналіз підходів до розуміння компетентності та компетенції в професійній освіті / Н. А. Глузман // Науковий вісник Миколаївського державного університету : [зб. наук. праць. / за заг. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти]. – Миколаїв : МДУ, 2008. – Вип. 23, Т. 2. – С. 67–79.
5. Ершова Н. Г. Психолого-педагогическое сопровождение формирования конкурентоспособности специалистов / Н. Г. Ершова. – Волгоград : ВЛГИФК, 2000. – С.27–29.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2005. – № 11. – С. 14–20.
7. Квасник О. В. Педагогічні технології формування соціокультурної компетентності у майбутніх інженерів / О. В. Квасник // Науковий вісник Миколаївського державного університету : зб. наук. праць. / за заг. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Миколаїв : МДУ, 2008. – Вип. 23 – Том 2. – С. 154–159.
8. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
9. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу [пер. с англ. А. М. Татлыбаевой]. – СПб. : Евразия, 2001. – 478 с.

10. Сохань Л. В. Життєтворчість як мистецтво жити / Сохань Л. В. // Психологія і педагогіка життєтворчості: навч.-метод. Посібник – К., 1996. – С. 156–167.

11. Степаненко Н. Б. Концептуальні контури філософії мистецтва жити: витоки і перспективи / Н. Б. Степаненко // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. Ред. В. В. Лях. – Вип. 88. – К., 2009. – С. 63–74.

Інна Чугуєва,

к. психол. н., доцент кафедри психології

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Анастасія Мацеха,

Студентка Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ РУВД ПРИ РОБОТІ З ДЕВІАНТНИМИ ПІДЛІТКАМИ

Актуальність теми. Значення і вплив правоохоронних органів у на формування громадянського суспільства не можна перебільшити. Ці державні інститути призначені і зобов'язані запобігати порушення порядку і закону і попереджувати їх. На плечі співробітників правоохоронних органів, особливо соціономічних професій, покладається серйозна відповідальність, адже їх діяльність пов'язана не просто з негативними явищами у суспільстві, а й з конкретними особистостями, з необхідністю впливати на особистість, на її долю, з можливістю або сприяти трансформації, або нейтралізації девіантних осіб.

Мета дослідження. Розглянути вплив емоційного вигорання працівників правоохоронних органів при роботі з девіантними підлітками.

Результати дослідження. Проблема девіантності особистості – це одна з найсерйозніших проблем, які має сучасне суспільство. Основними чинниками, що сприяють появі цього феномену у підлітків є несприятливі соціально-